

УДК 504.05

Панченко Т.І. (Україна, Одеса)

ПРИНЦИПИ КЛАСИФІКАЦІЇ МЕДИЧНИХ ВІДХОДІВ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

За різними оцінками щорічно в регіонах України утворюється від 350 до 380-400 тис. т медичних відходів (МВ), які генеруються не тільки в лікувально-профілактичних установах (ЛПУ) гуманітарного і ветеринарного спрямування, але і в об'єктах комунально-побутового сектору (КПС). Детальних досліджень щодо кількості МВ в потоці відходів КПС не проводилося, тому говорити про їх частку у твердих побутових відходах (ТПВ) можна тільки імовірно, ґрунтуючись на логічному міркуванні. Якщо вважати, що лише в ЛПУ гуманітарного і ветеринарного спрямування утворюється лише 1% від усіх ТПВ, то з урахуванням того, що щорічно в країні утворюється близько 13 млн. т ТПВ, кількість МВ може складати 130 тис. т/рік. Але значна частина МВ не підлягає обліку і потрапляє в потік ТПВ. З урахуванням розосередженості МВ у складі ТПВ виникає погроза санітарно-епідеміологічному стану у багатьох регіонах України. У зв'язку з цим класифікація твердих МВ та поводження з ними в регіонах України є дуже актуальною проблемою.

Система управління та поводження з потоками МВ в регіонах України на даний час далека від досконалості. Підґрунтям системи управління та поводження з МВ є їх чітка класифікація. Сьогодні існує декілька підходів до класифікації МВ. Одна з них складена за ступенем небезпечності (токсичності) речовин, що входять до складу МВ та була рекомендована ООН: окислюючі речовини; отруйні речовини; інфікуючі речовини. За СанПіН 2.1.7.728-99, відходи ЛПУ поділяються на такі класи: клас А – безпечні; клас Б - небезпечні (ризикові); клас В - надзвичайно небезпечні; клас Г - відходи, близькі за складом до промислових; клас Д - радіоактивні відходи. Згідно з СанПіН 2.1.7.2790-10, МВ, залежно від ступеня їх епідеміологічної, токсикологічної та радіаційної небезпеки, а також негативного впливу на довкілля, поділяються на п'ять класів небезпеки: клас А - епідеміологічно безпечні відходи, за складом наближені до ТПВ; клас Б - епідеміологічно небезпечні відходи; клас В - надзвичайно епідеміологічно небезпечні відходи; клас Г - токсикологічно небезпечні відходи 1-4 класів небезпеки; клас Д - радіоактивні відходи. М.Г. Проданчук та ін. (2012) пропонують класифікацію МВ з урахуванням факторів небезпеки в проекті ДСанПіН «Правила поводження з медичними відходами» та поділяють МВ на п'ять класів, але їх морфологічний склад декілька відрізняється від даних, наведених у СанПіН 2.1.7.2790-10: клас А - епідеміологічно безпечні відходи, наближені за складом до ТПВ; клас Б - епідеміологічно небезпечні відходи; клас В - надзвичайно епідеміологічно небезпечні відходи; клас Г - токсикологічно небезпечні відходи; клас Д - радіоактивні відходи.

Нами розроблено схему класифікації МВ, яка базується на досвіді попередніх досліджень. Всі МВ поділені на три основні категорії: відходи ветеринарних клінік (поліклінік); відходи гуманітарних ЛПУ; відходи КПС. Відходи ветеринарних клінік (поліклінік) виділені в окрему категорію тому, що вони можуть бути інфіковані штамами мікроорганізмів, містити токсини й отрути тваринного й рослинного походження, які поділяються за патогенною активністю на три групи (I, II, III). Крім того, до них відносяться токсикологічно і епідеміологічно безпечні, епідеміологічно небезпечні та радіоактивні відходи. Відходи гуманітарних ЛПУ за ступенем їх епідеміологічної небезпеки поділені згідно класифікації М.Г. Проданчук та ін. (2012), але назву класу А обмежили лише словосполученням «епідеміологічно безпечні відходи» тому, що склад ТПВ не зводиться до тих компонентів, що вказані в цієї класифікації. Медичні відходи КПС містять всі класи МВ (крім радіоактивних відходів), але з деякими відмінностями в складі класів А, Б, В, Г згідно класифікації М.Г. Проданчук та ін. (2012). Частина МВ змішуються з відходами КПС та видаляються на звалища (полігони) ТПВ, а тому система поводження з МВ повинна вписуватися в загальну схему диференціації потоків ТПВ. Небезпечні МВ повинні бути відокремлені від потоку ТПВ та пов'язані з ланками системи поводження з відходами ЛПУ. В іншому випадку, за відсутності сортування ТПВ у джерелах утворення, навряд чи вдасться знешкодувати або знищувати МВ, що потрапляють у контейнери ТПВ.